

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ЯК ФАКТОРОМ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Студент гр. Ем-21 Джаманкулов Р.Н.

Управління оборотним капіталом являє собою одну з найважливіших складових фінансового менеджменту діяльності організації, тому що оборотні активи мають значну питому вагу в загальній валюті балансу. Оборотні активи та наявність певної політики у керівництва фірми щодо управління цими активами важливі, перш за все, з позиції забезпечення безперервності і ефективності поточної діяльності підприємства.

Управлінням оборотним капіталом – сукупність методів та інструментів, що забезпечують адекватне поточному етапу розвитку підприємства, формування виробничого, кредитного та фінансового циклів з прийнятним рівнем ризику втрати ліквідності і відповідних йому рівню рентабельності.

Результати наукових досліджень підтверджують, що невірно вибрані моделі управління оборотним капіталом можуть призвести до зниження рентабельності діяльності, втрати ліквідності і, як результат, фінансовому краху компанії.

Ризик втрати ліквідності або зниження ефективності оборотного капіталу полягає в наступному:

1. Недостатність грошових коштів для ведення поточної діяльності, на випадок непередбачених витрат і для потенційно ефективних капіталовкладень. Нестача коштів на якій-небудь фазі відтворення капіталу створює ризик переривання виробничого процесу, невиконання контрактних зобов'язань або втрати можливого прибутку. Надлишок грошових коштів може означати, що підприємство має збитки, які викликані рядом причин: наявністю інфляції, знеціненням грошей, упущенням можливої вигоди.

2. Недостатність власних кредитних можливостей, пов'язана із зростанням дебіторської заборгованості. З одного боку, зростання дебіторської заборгованості свідчить про збільшення потенційних доходів і підвищення ліквідності. З іншого боку, підприємство може винести не будь-який розмір дебіторської заборгованості, оскільки її зростання являє собою іммобілізацію власного оборотного капіталу, а перевищення нею деякої межі може призвести також до втрати ліквідності і навіть зупинки виробництва.

3. Недостатність або надмірність виробничих запасів для виконання всіх контрактів пов'язана з ризиком додаткових витрат або зупинки виробництва. Зокрема, дефіцит запасів внаслідок зупинки виробництва викликає й падіння обсягів реалізації, в деяких випадках - необхідність терміново купувати необхідну сировину і матеріали за завищеними цінами. У свою чергу, надлишок запасів призводить до збільшення витрат на їх

зберігання, неотримання можливих доходів через заморожування фінансових ресурсів у запасах, втрат в результаті фізичного псування та морального старіння запасів.

4. Високий рівень кредиторської заборгованості, особливо з термінами погашення, що створюють касові розриви. При значному розмірі дорогого кредиту і з недіючими надмірними запасами підприємство не буде мати достатнього обсягу грошових коштів, щоб оплатити рахунки, що, в свою чергу, веде до невиконання зобов'язань.

5. Нераціональне поєднання короткострокових і довгострокових джерел позикового капіталу. Незважаючи на те, що довгострокові джерела, як правило, дорожче, в деяких випадках саме вони можуть забезпечити при меншому зростанні ліквідності більшу сумарну ефективність. Відносно висока частка довгострокового позикового капіталу в загальній сумі джерел оборотного капіталу вимагає і більших витрат для його обслуговування, отже призводить до зменшення прибутку. Надто високий рівень короткострокової кредиторської заборгованості підвищує ризик втрати ліквідності, а велика частка довгострокових джерел - ризик зниження рівню рентабельності.

Очевидно, що від керівників підприємства вимагається, щоб величина оборотних активів встановлювалася не довільно, а так, щоб як мінімум забезпечити необхідну інвесторам віддачу від капіталу.

Отже, зрозуміло, що оборотний капітал і політика відносно управління їм важлива, насамперед, з позиції забезпечення безперервності і ефективності поточної діяльності організації.

Для стійкого функціонування сучасної фірми стратегія і тактика управління оборотним капіталом повинна забезпечити компроміс між ризиком втрати ліквідності і ефективністю роботи. Це вимагає вирішення двох завдань:

- забезпечення платоспроможності, тобто здатності оплачувати рахунки, виконувати зобов'язання, запобігання загрози банкрутства;

- забезпечення прийнятного обсягу, структури і рентабельності активів. При цьому різні елементи оборотного капіталу по-різному впливають на прибуток. Високий рівень виробничо-матеріальних запасів вимагає значних поточних витрат, а широкий асортимент готової продукції сприяє збільшенню обсягів реалізації і доходів.

Кожне рішення, пов'язане з визначенням рівня коштів, дебіторської заборгованості і виробничих запасів, повинно бути обґрунтоване з позиції рентабельності даного виду активів і оптимізації структури оборотного капіталу в цілому.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Дегтярьова І. Б.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 196-198.